

สภาเภสัชกรรม

สำนักงานเลขาธิการสภาเภสัชกรรม อาคาร 6 ชั้น 7 สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข
ถ.ติวานนท์ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000 โทร. 0-2590-1877, 0-2591-8298 โทรสาร 0-2590-2439
www.pharmacycouncil.org email : pharthetai@pharmacycouncil.org

ประกาศสภาเภสัชกรรม

ที่ ๒๖/๒๕๕๔

เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานแหล่งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ คณะกรรมการการศึกษาเภสัชศาสตร์ สภาเภสัชกรรม

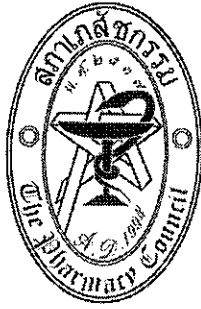
ตามความในประกาศสภาเภสัชกรรม ที่ ๑๒/๒๕๕๑ ข้อ ๔.๖.๓ และข้อ ๗ เรื่อง หลักเกณฑ์
และวิธีการในการรับรองสถาบันผลิตบัณฑิตและเห็นชอบหลักสูตรเภสัชศาสตร์ กำหนดให้การฝึก
ปฏิบัติทางวิชาชีพในสถานที่ที่มีการประกอบวิชาชีพสาขาต่าง ๆ หรือสถานที่อื่น ๆ ที่มีกิจกรรมปฏิบัติ
ที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมโดยตรง ไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐ ชั่วโมง
ประกอบด้วยการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ภาคพื้นฐาน จำนวนชั่วโมงปฏิบัติการไม่น้อยกว่า ๔๐๐ ชั่วโมง
และการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ภาคสาขาเฉพาะด้าน จำนวนชั่วโมงปฏิบัติการไม่น้อยกว่า ๑,๖๐๐ ชั่วโมง
ซึ่งจะมีข้อกำหนดสมรรถนะในการฝึก ในแหล่งฝึกแต่ละประเภทแตกต่างกันในแต่ละสาขา เพื่อให้
มาตรฐานการผลิตบัณฑิต โดยเฉพาะการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ของแต่ละสถาบันการศึกษามีความชัดเจน
และมีมาตรฐานเดียวกัน ตลอดจนเป็นการส่งเสริมความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย และการพัฒนา
วิชาชีพร่วมกันในแต่ละสาขา สภาเภสัชกรรม ร่วมกับศูนย์ประสานงานการศึกษาเภสัชศาสตร์แห่ง
ประเทศไทย องค์กร และสมาคมด้านวิชาชีพเภสัชศาสตร์ เห็นควรกำหนดเกณฑ์มาตรฐานแหล่งฝึก
ปฏิบัติงานวิชาชีพขึ้น คณะกรรมการสภาเภสัชกรรมในการประชุมครั้งที่ ๑๙๘ (๑๐/๒๕๕๔) และมติที่
ประชุมคณะกรรมการการศึกษาเภสัชศาสตร์ ครั้งที่ ๓๖ (๗/๒๕๕๔) เห็นควรให้มีการประกาศเกณฑ์
มาตรฐานแหล่งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ คณะกรรมการการศึกษาเภสัชศาสตร์ สภาเภสัชกรรมเพื่อใช้เป็น
แนวทางในการเตรียมความพร้อมของแหล่งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเภสัชกรรมต่อไป

จึงขอประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

(นางธิดา นิงสานนท์)

นายกสภาเภสัชกรรม

เกณฑ์มาตรฐานแหล่งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ สภาเภสัชกรรม

1. หลักการและเหตุผล

ตามความในประกาศสภาเภสัชกรรม ที่ 12/2551 ข้อ 4.6.3 และข้อ 7 เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการในการรับรองสถาบันผลิตบัณฑิตและเห็นชอบหลักสูตรเภสัชศาสตร์บัณฑิตซึ่งสภาเภสัชกรรมมีการกำหนดโครงสร้างไว้เป็นแนวทางกว้าง ๆ (ภาพที่ 1) และมีการกำหนดให้ฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพในสถานที่ที่มีการประกอบวิชาชีพในสาขาต่าง ๆ อาทิโรงพยาบาล ร้านยา โรงงานผลิตยา สมาคม/องค์กรทางวิชาชีพ หรือสถานที่อื่น ๆ ที่มีกิจกรรมปฏิบัติที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการฝึกปฏิบัติงาน และการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมได้ โดยมีชั่วโมงการฝึกปฏิบัติฯ รวมไม่น้อยกว่า 2,000 ชั่วโมง ประกอบด้วย

การฝึกปฏิบัติงานทั่วไปภาคพื้นฐาน จำนวนชั่วโมงปฏิบัติการไม่น้อยกว่า 400 ชั่วโมง เน้นการฝึกปฏิบัติในโรงพยาบาล ร้านยา เป็นสำคัญ เนื่องจากมีการกำหนดสมรรถนะร่วมของหลักสูตรทุกสาขา โดยมีโครงสร้างและสมรรถนะที่พึงมีร่วมกันจนถึงการศึกษาชั้นปีที่ 4

การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพภาคสาขาหลัก จำนวนชั่วโมงปฏิบัติการไม่น้อยกว่า 1,600 ชั่วโมง ซึ่งจะมีข้อกำหนดประเภทของการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพแตกต่างกันไปตามสาขาหลัก สำหรับสาขาหลักวิทยาศาสตร์เภสัชกรรมฯ สาขาหลักด้านเภสัชศาสตร์สังคม อาจมีการกำหนดสาขาเน้นที่แตกต่างกันไปเช่น สาขาเน้นด้านการผลิต สาขาเน้นด้านการควบคุมและการประกันคุณภาพ สาขาเน้นด้านการวิจัยพัฒนา สาขาเน้นด้านการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ สาขาเน้นการคุ้มครองผู้บริโภค สาขาเน้นเภสัชกรรมการตลาด เป็นต้น เนื่องจากมีจุดเน้นที่แตกต่างกันได้อีกหลายด้าน รวมทั้งในอนาคตอาจเกิดหลักสูตรสาขาความเชี่ยวชาญอื่น ๆ ภายหลังหรือเกิดการพัฒนาสาขาลึกขึ้นมาใหม่เพิ่มเติม จึงกำหนดประเภทของการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพโดยจัดกลุ่มไว้กว้าง ๆ เป็น 3 สาขาหลัก¹ ดังนั้นเพื่อให้มาตรฐานการผลิตบัณฑิต โดยเฉพาะการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพของแต่ละ

¹ จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรของรายวิชาในกลุ่มวิชาเฉพาะด้านที่เป็นสาขาหลักไม่น้อยกว่า 45 หน่วยกิต หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 37 ของจำนวนหน่วยกิตระดับวิชาชีพ สำหรับหน่วยกิตกลุ่มวิชาด้านที่เหลือให้เป็นไปตามประกาศของสภาเภสัชกรรมเรื่องโครงสร้างหลักสูตรเภสัชศาสตร์บัณฑิต 6 ปี

สถาบันการศึกษามีความชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน เป็นแนวทางในการรับรองหลักสูตร และการประเมินสมรรถนะของบัณฑิตแต่ละสาขาในภายหน้า ตลอดจนเป็นการสร้างเสริมความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย และการพัฒนาวิชาชีพพร้อมกันระหว่างสถาบันการศึกษา และแหล่งฝึกแต่ละสาขา ดังนั้นสภาเภสัชกรรม ร่วมกับศูนย์ประสานงานการศึกษาเภสัชศาสตร์แห่งประเทศไทย องค์กร และสมาคมวิชาชีพเภสัชศาสตร์สาขาต่างๆ จึงได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานแหล่งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพขึ้น

2. กรอบแนวคิด

การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเภสัชศาสตร์หลักสูตร 6 ปี (ภาพที่ 2 ในภาคผนวก) ประกอบด้วย

2.1 การฝึกปฏิบัติงานทั่วไปภาคพื้นฐาน (general practice) ลักษณะของการฝึกปฏิบัติงานเน้นการเรียนรู้ระบบเป็นสำคัญ รูปแบบการฝึกเป็นการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะตามความเหมาะสม เป็นไปตามสมรรถนะร่วมของหลักสูตรเภสัชศาสตร์บัณฑิต รวมทั้งการสร้างความรู้ความตระหนักของวิชาชีพที่พึงมีต่อสังคม จรรยาบรรณการปฏิบัติวิชาชีพ ประเภทของแหล่งฝึกจะเป็นโรงพยาบาล และร้านยา ทั้งนี้ให้มีจำนวนชั่วโมงฝึกปฏิบัติงานในแต่ละประเภทแหล่งฝึกไม่น้อยกว่า 200 ชั่วโมง และมีจำนวนรวมไม่น้อยกว่า 400 ชั่วโมง

2.2 การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ (clerkship) ตามสาขาหลัก ซึ่งในส่วนนี้ได้จัดกลุ่มไว้กว้าง ๆ เป็น 3 ด้านคือ

- ด้านการบริหารทางเภสัชกรรม
- ด้านเภสัชศาสตร์สังคม
- ด้านวิทยาศาสตร์เภสัชกรรม และเภสัชกรรมแผนไทย

โดยมีหลักการดังนี้

2.1 สาขาหลักด้านการบริหารทางเภสัชกรรม จำนวนไม่น้อยกว่า 1,600 ชั่วโมง มุ่งการเสริมสร้างสมรรถนะของบัณฑิตด้านการบริหารทางเภสัชกรรมให้สามารถปฏิบัติวิชาชีพในสถานพยาบาล/โรงพยาบาล/ร้านยา และสถานบริการปฐมภูมิ เป็นสำคัญ ประกอบด้วยรายวิชาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพที่เป็นการฝึกปฏิบัติวิชาชีพภาคบังคับจำนวน 4 รายวิชา และฝึกปฏิบัติงานเลือกเฉพาะด้านที่นักศึกษาให้ความสนใจโดยเป็นไปตามโครงสร้างหรือข้อกำหนด รายวิชาในแต่ละหลักสูตรประกอบด้วยโรงพยาบาล ร้านยา สถานบริการปฐมภูมิ จำนวน 2-3 รายวิชา แตกต่างกันไป โดย รายวิชาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพที่เป็นภาคบังคับ ประกอบด้วย

- รายวิชาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ เภสัชกรรมชุมชน (Community pharmacy clerkship) หรือ เภสัชกรรมปฐมภูมิ (Primary care clerkship)
- รายวิชาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ ผู้ป่วยนอก (Ambulatory care clerkship)
- รายวิชาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพผู้ป่วยใน เน้น อายุรกรรม (Acute care clerkship: Medicine)
- รายวิชาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ การจัดการระบบยาเพื่อความปลอดภัย (Medication Management for Safety) สำหรับสาขาเน้นการปฏิบัติงานในโรงพยาบาล/สถานพยาบาล

หรือ รายวิชาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพการคุ้มครองผู้บริโภค (Consumer protection clerkship) สำหรับสาขาเน้นการปฏิบัติงานในร้านยา/สถานปฏิบัติการเภสัชกรรมชุมชน และ เภสัชกรรมปฐมภูมิ

2.2 สาขาหลักด้านเภสัชศาสตร์สังคม เช่น การคุ้มครองผู้บริโภค การตลาด และการบริหารเภสัชกิจ จำนวนไม่น้อยกว่า 1,600 ชั่วโมง ประกอบด้วยรายวิชาฝึกปฏิบัติการที่มุ่งให้เกิดสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภค เภสัชกรรมการตลาด และการบริหารทางเภสัชศาสตร์ โดยกำหนดรายวิชาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพที่เป็นสมรรถนะหลักจำนวน 2 รายวิชา และฝึกปฏิบัติงานเฉพาะโดยสามารถกำหนดเองตามบริบทของแต่ละสถาบัน จำนวน 4-5 รายวิชา โดย รายวิชาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพที่เป็นสมรรถนะหลักที่ต้องการประกอบด้วย

- รายวิชาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเภสัชกรรมชุมชน (Community pharmacy clerkship) หรือ เภสัชกรรมปฐมภูมิ (Primary care clerkship)
- รายวิชาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพการคุ้มครองผู้บริโภค (Consumer protection clerkship)

2.3 สาขาหลักด้านวิทยาศาสตร์เภสัชกรรม จำนวนไม่น้อยกว่า 1,600 ชั่วโมง ประกอบด้วยรายวิชาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพที่มุ่งเน้นให้เกิดสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์เภสัชกรรม อาทิ การผลิต, การควบคุมและการประกันคุณภาพ, การวิจัยพัฒนา, และการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ ที่สามารถปรับรายวิชาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพได้ตามบริบทของแต่ละสถาบันหรือสาขาเน้นต่าง ๆ ของหลักสูตร รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรทางด้านเภสัชแผนไทยตามศักยภาพและความพร้อมของสถาบันการศึกษาเภสัชศาสตร์แต่ละแห่ง โดย รายวิชาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพที่เป็นสมรรถนะหลักที่กำหนดในสาขาหลักด้านวิทยาศาสตร์เภสัชกรรม ประกอบด้วย

- รายวิชาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ การผลิต (Production clerkship)
- รายวิชาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ การประกันและการควบคุมคุณภาพ (Quality assurance and quality control clerkship)

ทั้งนี้ การกำหนดเป็นรายวิชาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพด้านต่าง ๆ เป็นเพียงสมรรถนะที่ต้องการให้สร้างและเพื่อสะดวกในการสร้างหลักสูตร การลงทะเบียน แต่ในทางปฏิบัติหากแหล่งฝึกหรือนักศึกษาแต่ละคนฝึกต่อเนื่องมากกว่า 1 ผลัดขึ้นไป แหล่งฝึกสามารถที่จะผนวกการจัดการรายวิชาฝึกปฏิบัติวิชาชีพเข้าด้วยกันได้ โดยไม่ได้กำหนดว่า ระยะเวลาแต่ละรายวิชาฝึกปฏิบัติจะต้องฝึกในช่วงเวลาใดเท่านั้นเช่น นักศึกษาลงทะเบียนการฝึกปฏิบัติงาน 3 รายวิชาในแหล่งฝึกเดียวกัน ก็จะมีระยะเวลาเท่ากับ 3 ผลัด อาจารย์แหล่งฝึกสามารถจัดตารางความรับผิดชอบ หรือการมอบหมายงานให้สอดคล้องกับโอกาส และความเชื่อมโยงของทั้ง 3 รายวิชาเข้าด้วยกันในช่วงนั้น แต่เมื่อการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพสิ้นสุดลง การประเมินผลจึงเป็นการประเมินแยกตามรายวิชา ตามความเหมาะสม

นอกจากนี้รายวิชาฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพทุกประเภท ให้สอดแทรกเรื่อง จรรยาบรรณวิชาชีพ และการสร้างความตระหนักที่วิชาชีพพึงมีในทุกด้าน

3. จุดมุ่งหมาย

แหล่งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเภสัชกรรมทุกประเภท มีคุณสมบัติ องค์ประกอบ ระบบบริหารจัดการ และมีศักยภาพในการเป็นแหล่งฝึกที่ดี สามารถส่งเสริม สนับสนุนการผลิตบัณฑิตเภสัชศาสตร์ ทั้งในภาคพื้นฐาน ภาคสาขาหลัก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อย่างมีประสิทธิภาพ

4. วัตถุประสงค์

4.1 วัตถุประสงค์เชิงโครงสร้าง

1. เป็นข้อกำหนดและเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการพัฒนา และรับรองแหล่งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเภสัชกรรม
2. เป็นแนวทางให้กับสถาบันการศึกษา หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาจัดหาและพัฒนาแหล่งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพให้ถึงพร้อมคุณภาพ

4.2 วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

เพื่อให้บัณฑิต นักศึกษาเภสัชศาสตร์ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

1. มีจริยธรรมและทัศนคติที่ดีต่อบทบาทและคุณค่าของการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม
2. มีความรู้ ความเข้าใจด้านเภสัชกรรม ระบบงาน ตลอดจนเข้าใจกระบวนการพัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการครอบคลุมตั้งแต่การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบ/ติดตาม และการปรับกระบวนการ ตามวงล้อคุณภาพ บนหลักฐานทางวิชาการที่มาตรฐาน
3. มีทักษะและประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานแนวทาง หรือวิธีปฏิบัติที่ดีในแต่ละสาขา ตลอดจนการทำงานเป็นทีม/สหสาขา
4. มีความคิดเชิงระบบ สามารถวิเคราะห์ปัจจัยสาเหตุของความเสียหาย อุบัติการณ์ ตลอดจนปัญหา และสังเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางในการจัดการได้อย่างเหมาะสม
5. มีความรู้ ความเข้าใจถึงความเชื่อมโยงของระบบยากับระบบสุขภาพ นโยบาย กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง
6. คำนึงถึงสิทธิผู้ป่วย/ผู้รับบริการเป็นสำคัญ รวมทั้งหลักการสำคัญของระบบสุขภาพ เช่น การสร้างเสริมสุขภาพ การคุ้มครองผู้บริโภค หลักของความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ การชดเชยเยียวยาเมื่อเกิดความเสียหายจากผลิตภัณฑ์และบริการ เป็นต้น
7. สามารถประยุกต์ความรู้ด้านเภสัชกรรมและบูรณาการศาสตร์สาขาอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

5. ข้อกำหนด

5.1 องค์กร/แหล่งฝึก

1. องค์กร/แหล่งฝึก หรือหน่วยปฏิบัติงานด้านการบริหารทางเภสัชกรรม ด้านเภสัชศาสตร์ สังคม ด้านวิทยาศาสตร์เภสัชกรรม ได้รับการรับรองมาตรฐานจากสภาเภสัชกรรม หรือได้รับการประเมินและรับรองตามเกณฑ์มาตรฐานของ องค์กร/สถาบันที่มีหน้าที่ให้การรับรอง หรือจากเครือข่ายวิชาชีพเภสัชกรรมอื่นๆ ที่สภาเภสัชกรรมให้การรับรอง
2. องค์กร/แหล่งฝึก หรือสมาคมวิชาชีพเภสัชกรรมสาขาต่าง ๆ ในนามของผู้แทนวิชาชีพสาขานั้น ๆ มีการทำบันทึกตกลงความร่วมมือในการเป็นแหล่งฝึกปฏิบัติงานกับองค์กร/สถาบันทางวิชาชีพ อาทิ สภาเภสัชกรรม ศูนย์ประสานงานการศึกษาเภสัชศาสตร์แห่งประเทศไทย หรือสถาบันการศึกษา เป็นต้น
3. องค์กร/แหล่งฝึก/หน่วยงาน จะต้องมีการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับความสนับสนุน การประสานงาน และการส่งเสริมโดยสถาบันการศึกษาอย่างเหมาะสม ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การเผยแพร่ความรู้ การสนับสนุนวิชาการ อาจารย์พี่เลี้ยง และ/หรือ อาจารย์เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของทีมรักษาพยาบาล ทีมพัฒนาคุณภาพ งาน หรือแผนก เพื่อช่วยวางระบบ มาตรฐานการปฏิบัติของแหล่งฝึก ตามความเหมาะสม
4. องค์กร/แหล่งฝึก/หน่วยงาน มีโครงสร้าง สถานที่ สิ่งแวดล้อม และระบบการจัดการที่เอื้อต่อการฝึกปฏิบัติงานในรายวิชาที่รับฝึกปฏิบัติ
5. มีคุณสมบัติเป็นไปตามข้อกำหนดสำหรับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพแต่ละสาขา ที่อาจมีการกำหนดเป็นการเฉพาะแตกต่างออกไป
6. องค์กร/แหล่งฝึก/หน่วยงาน ไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
7. สำหรับแหล่งฝึกต่างประเทศควรเป็นแหล่งฝึกที่มีการให้บริการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเภสัชกรรมของสถาบันการศึกษาเภสัชศาสตร์ของประเทศนั้น ๆ อยู่ก่อนแล้ว และควรมีการทำบันทึกตกลงความร่วมมือด้านเภสัชศาสตร์ การพัฒนา หรือการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ระหว่างสถาบันการศึกษา หรือระหว่างองค์กรวิชาชีพที่เป็นผู้แทนร่วมกัน

5.2 อาจารย์ประจำแหล่งฝึก

1. มีเภสัชกรที่รับเป็นอาจารย์แหล่งฝึกในแต่ละสาขาที่รับอย่างชัดเจน และมีประสบการณ์ในสาขาที่รับฝึกอย่างน้อย 2 ปี หรือได้รับวุฒิปริญญาตรีในสาขาที่เกี่ยวข้อง
2. เป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม ไม่ประพฤติหรือกระทำการใด ๆ ให้เป็นที่เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ
3. มีทัศนคติที่ดีต่อการประกอบวิชาชีพเภสัชกรรม
4. มีการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง หรือได้รับการฝึกอบรม ในสาขาหลักที่รับฝึกปฏิบัติ

5. มีจำนวนเภสัชกรหรืออาจารย์แหล่งฝึกเหมาะสม โดยมีสัดส่วนของเภสัชกรหรืออาจารย์แหล่งฝึก 1 คนต่อจำนวนนิสิต/นักศึกษาฝึกปฏิบัติงาน ไม่มากกว่า 6 คน (ทั้งนี้ในระยะแรกอาจมีการปรับสัดส่วนโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกัน เช่น ศศภท.)

5.3 เครื่องมือ อุปกรณ์

1. มีครุภัณฑ์ เครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ จำนวนเพียงพอและสามารถใช้ประกอบการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามข้อกำหนดของรายวิชา/สาขาที่รับฝึกปฏิบัติ
2. มีแหล่งข้อมูลพื้นฐาน หนังสือ ตำราที่จำเป็นต่อการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ หรือสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลวิชาการที่น่าเชื่อถือ และเป็นปัจจุบัน
3. มีครุภัณฑ์ เครื่องมือ อุปกรณ์สนับสนุนอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

5.4 กระบวนการฝึกปฏิบัติงาน

1. มีคู่มือ แนวทาง หลักการ และมาตรฐานวิธีปฏิบัติที่ดีสำหรับการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพในรายวิชาที่รับฝึกดังกล่าว สอดคล้องกับข้อกำหนดเฉพาะด้าน/สาขา (position statement) ของหน่วยงาน/สมาคม/กลุ่ม หรือชมรม ที่เกี่ยวข้อง
2. มีการกำหนดหลักสูตร หัวข้อ ตารางการฝึกปฏิบัติงาน เป้าประสงค์ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้ที่เน้นการแก้ไขปัญหา (problem based learning) และการพัฒนาต่อยอด
3. มีแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์กิจกรรมการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพที่ชัดเจน และมีการติดตามอย่างสม่ำเสมอ
4. มีระบบการดูแล การฝึกปฏิบัติงาน การติดตามและการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดปัญหา อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น สอดคล้องกับข้อกำหนดของเครือข่ายการฝึกปฏิบัติงานที่มีการกำหนดร่วมกัน
5. มีผลลัพธ์การดำเนินการที่เป็นไปตามเป้าประสงค์
6. มีกระบวนการประเมินผล การให้ข้อมูลป้อนกลับ การแลกเปลี่ยนกระบวนการฝึกปฏิบัติ ผลลัพธ์ ระหว่างแหล่งฝึก และสถาบันที่เกี่ยวข้อง อย่างน้อยปีละครั้ง

5.5 ความเป็นเครือข่าย และความรับผิดชอบ

1. สถาบันการศึกษาต้องมีเจตจำนงที่ชัดเจนในการสร้างความร่วมมือกับแหล่งฝึก เพื่อการพัฒนาบทบาท กิจกรรม และการฝึกปฏิบัติวิชาชีพร่วมกันอย่างต่อเนื่อง หากแหล่งฝึกยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษาจะต้องเข้าไปมีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาจนได้รับการรับรองคุณภาพ ตามความเหมาะสม

2. มีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมินคุณภาพของกระบวนการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ ร่วมกัน โดยเน้นให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันในเครือข่ายสอดคล้องกับบริบทของแต่ละ สถาบันการศึกษา
3. สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้อาจารย์เข้าไปปฏิบัติงานวิชาชีพ หรือมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการของแหล่งฝึกตามความเหมาะสม รวมทั้งการติดตามดูแลนิสิต/นักศึกษา ระหว่าง การฝึกปฏิบัติงาน
4. สถาบันการศึกษา มีกิจกรรมด้านการบริการวิชาการที่เหมาะสมสำหรับแหล่งฝึกฯ ส่งเสริม ให้เกิดการวิจัยจากงานประจำ (routine to research) เพื่อประโยชน์ในการพัฒนางาน และ การเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

1. แหล่งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพด้านการบริหารทางเภสัชกรรม

1.1 แหล่งฝึกโรงพยาบาลและสถานบริการสุขภาพ

จุดเน้น

นิสิต/นักศึกษา ได้รับการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพด้านการบริหารทางเภสัชกรรมในโรงพยาบาลและ สถานบริการสุขภาพอื่น ๆ ที่มีบทบาทในการดูแลผู้ป่วย ครอบคลุมแนวคิด ปรัชญาการบริหารทางเภสัชกรรม งานเภสัชกรรมโรงพยาบาลครอบคลุม ระบบการจัดการทั่วไป การจัดการคุณภาพ ระบบการรักษาพยาบาล ระบบยา และการบริหารทางเภสัชกรรม เพื่อให้เกิดความตระหนักที่วิชาชีพพึงมีในทุกด้าน ภายใต้การทำงาน เป็นทีมสหสาขา และภาคีเครือข่าย แหล่งฝึกฯ สามารถที่จะส่งเสริม สนับสนุนการผลิตบัณฑิตเภสัชศาสตร์ สาขาการบริหารทางเภสัชกรรม และเภสัชกรรมโรงพยาบาล ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นไปตาม มาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ (learning outcome) ของแต่ละรายวิชา

ข้อกำหนด

การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพที่ กลุ่มงาน/ฝ่ายเภสัชกรรมของโรงพยาบาล หรือสถานบริการสุขภาพอื่น ๆ จะแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

- การฝึกปฏิบัติภาคพื้นฐาน อย่างน้อยครอบคลุมโครงสร้างองค์กร ระบบงานเภสัชกรรม โรงพยาบาล การบริหารเวชภัณฑ์ การควบคุมเก็บรักษา ระบบการกระจายยา การผลิตยา ในโรงพยาบาล การให้บริการข้อมูลยา การบริการวิชาการ ทั้งนี้รายละเอียดสมรรถนะของ การฝึกปฏิบัติงานระดับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะร่วมของหลักสูตรเภสัชศาสตร์บัณฑิต
- การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเฉพาะด้าน จำแนกตามคลินิก/หน่วยผู้ป่วยที่มีการให้บริการ เช่น อายุรกรรม การจัดการระบบยา การบริหารทางเภสัชกรรมผู้ป่วยนอกและการบริหารทาง เภสัชกรรมผู้ป่วยใน ที่เป็นข้อกำหนดของสาขาหลัก

- การฝึกปฏิบัติวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลที่เน้นเฉพาะกลุ่มเพิ่มมากขึ้น หรือต่อยอด เช่น การเตรียมยาปราศจากเชื้อสำหรับผู้ป่วยเฉพาะราย การเตรียมยาเคมีบำบัด การบริหารทางเภสัชกรรมด้านอายุรกรรมขั้นสูง การบริหารทางเภสัชกรรมสำหรับผู้ป่วยที่ได้รับยาเคมีบำบัด เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีข้อกำหนด วิธีปฏิบัติต่าง ๆ สอดคล้องกับข้อกำหนด/มาตรฐานกลาง

1.2 แหล่งฝึกเรียนยา สถานปฏิบัติการณ์เภสัชกรรมชุมชน และสถานบริการปฐมภูมิ

จุดเน้น

นิสิต/นักศึกษาได้รับการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพด้านการบริหารทางเภสัชกรรมในร้านยา สถานปฏิบัติการเภสัชกรรมชุมชน ที่ครอบคลุมทั้งด้านแนวคิด ปรัชญาการบริหารทางเภสัชกรรม การจัดการทั่วไป การสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การคัดกรองผู้ป่วย การค้นหาปัญหาด้านการรักษาด้วยยา การใช้ยาอย่างสมเหตุสมผล การดูแลผู้ป่วย การส่งต่อผู้ป่วย การคุ้มครองผู้บริโภค สำหรับร้านยา สถานพยาบาลในระบบเครือข่ายบริการปฐมภูมิ หรือโรงพยาบาลที่มีการให้บริการด้านเภสัชกรรมปฐมภูมิ นอกเหนือจากสมรรถนะด้านการดูแลผู้ป่วยเฉพาะรายแล้ว นิสิต/นักศึกษาคควรได้รับการฝึกปฏิบัติด้านการเยี่ยมบ้าน การดูแลผู้ป่วยต่อเนื่อง การดูแลระดับครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินปัญหาาระดับบุคคล/ครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือในการใช้ยา การจัดทำประวัติการใช้ยาระดับบุคคล ระดับครอบครัว รวมถึงการคุ้มครองผู้บริโภคในระดับชุมชน รวมทั้งการปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ แหล่งฝึกมีคุณภาพและมีกระบวนการฝึกปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่ดี สามารถผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นไปตามมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ (learning outcome)

ข้อกำหนด

การฝึกปฏิบัติวิชาชีพด้านการบริหารทางเภสัชกรรมในร้านยา สถานปฏิบัติการเภสัชกรรมชุมชนและสถานบริการเภสัชกรรมปฐมภูมิ เป็นการฝึกปฏิบัติที่มุ่งเน้น ระบบการจัดการทั่วไป การดูแล การให้คำแนะนำ การใช้ยาในกลุ่มประชาชนที่มุ่งเน้นการดูแลรักษาด้วยตนเอง (self-care, self-medication) และการทำงานเป็นทีมสุขภาพในการดูแลสุขภาพของประชาชนโดยเฉพาะผู้ป่วยที่เป็นโรคเรื้อรัง และเป็นไปตามข้อกำหนดของ Good Pharmacy Practice (GPP) โดยแบ่งระบบการฝึกเป็น 3 ระดับ คือ

ภาคบังคับ (pre-community pharmacy practice) ซึ่งจะปฏิบัติตามข้อกำหนดในสมรรถนะร่วมของหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต โดยเน้นหลักการจัดการ การให้บริการทั่วไป และการดูแลผู้ป่วยในโรคเบื้องต้น

ภาคสาขาเฉพาะ (community pharmacy practice, and primary care pharmacy practice) เน้นการบริหารทางเภสัชกรรม การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการใช้ยา และการดูแลต่อเนื่องในผู้ป่วยทั่วไป และโรคเรื้อรัง

ภาคสาขาขั้นสูง (advanced community pharmacy practice) เน้นการต่อยอดการเพิ่มสมรรถนะต่อจากภาคสาขาเฉพาะ

2. แหล่งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพด้านเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหาร

จุดเน้น

นิสิต/นักศึกษาได้รับการฝึกปฏิบัติวิชาชีพด้านเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหาร สามารถอธิบาย บทบาท อำนาจ หน้าที่ของเภสัชกรในการบริหารจัดการระบบยา ระบบสุขภาพ สิทธิผู้ป่วย สิทธิผู้บริโภค การบำบัดรักษา การแพทย์แผนไทย การสร้างเสริมสุขภาพ การคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาและสุขภาพ รวมทั้งด้าน เภสัชกรรมการตลาด การบริหารทางเภสัชศาสตร์ ตามความเหมาะสม หลักของความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์ การ ชดเชยเยียวยาเมื่อเกิดความเสียหายจากยาและการบริการ สามารถประยุกต์ความรู้ด้านเภสัชกรรมและบูรณา การศาสตร์สาขาอื่น ๆ นำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหา ยา ปัญหาสุขภาพ และสังเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางใน การแก้ปัญหาและสุขภาพ การพัฒนานโยบาย การพัฒนาวิชาชีพเภสัชกรรม การพัฒนาระบบยาและระบบ ใฝ่ระวัง การบริหารความเสี่ยง การควบคุมบังคับใช้กฎหมายและการคุ้มครองผู้บริโภคด้านยาและผลิตภัณฑ์ สุขภาพในทุกระดับ (ระดับบุคคล ชุมชน หรือประเทศ) สามารถผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นไปตามมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ (learning outcome)

ข้อกำหนด

การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพด้านเภสัชศาสตร์สังคมและการบริหารเป็นการฝึกปฏิบัติงาน เชิงประจักษ์ เน้น ปัญหาที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ป่วย/ผู้บริโภค โดยฝึกปฏิบัติได้ในทุกสถานที่ที่มีความพร้อมหรือมี ประสบการณ์ในการทำงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคมาแล้ว เช่น สถานพยาบาล ร้านยา สำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ศูนย์วิทยาศาสตร์ การแพทย์ มหาวิทยาลัย องค์กร/หน่วยงานเอกชน บริษัท มูลนิธิ หรือสมาคม/องค์กรคุ้มครองผู้บริโภค กลุ่ม ผู้ป่วย ชุมชน หรือองค์กรวิชาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตลาดและการบริหารทางเภสัชกรรม ทั้งนี้ให้มี ข้อกำหนดโดยรวมเป็นไปตามข้อกำหนดกลาง

3. แหล่งฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพด้านวิทยาศาสตร์เภสัชกรรม

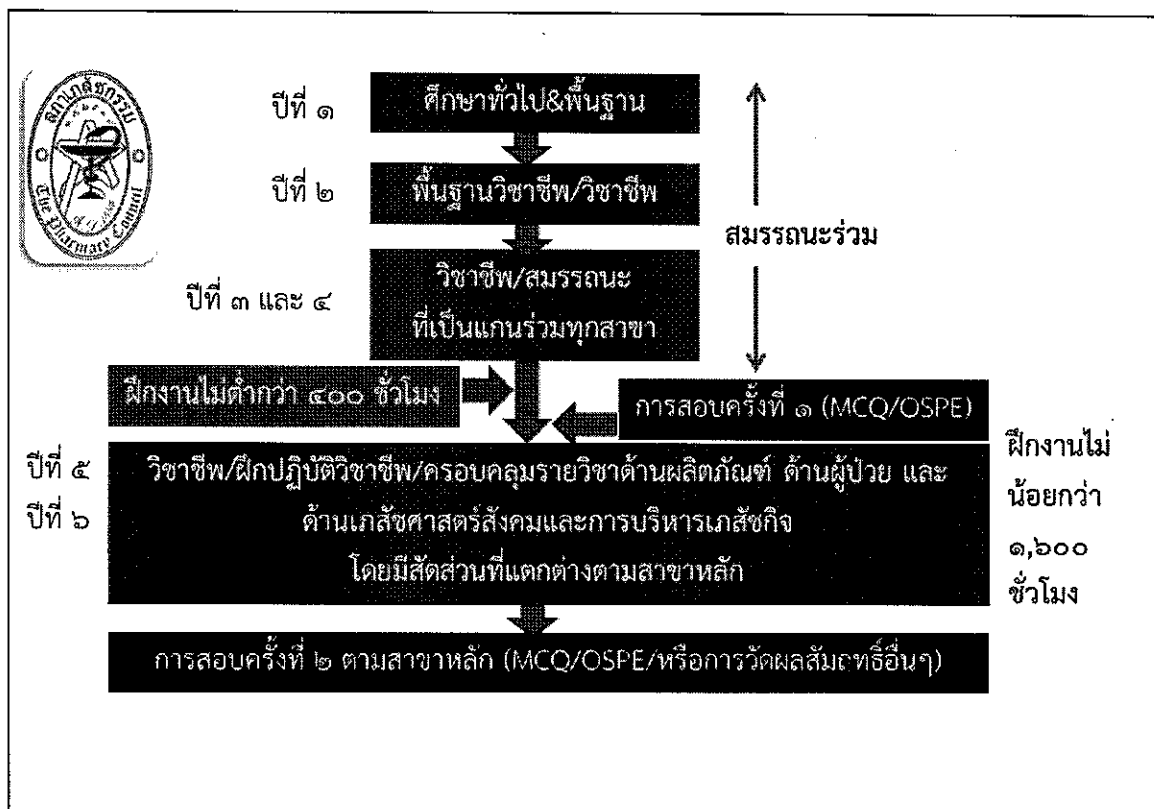
จุดเน้น

นิสิต/นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เภสัชกรรม อาทิ เภสัชอุตสาหกรรม ครอบคลุมระบบการจัดการทั่วไป การขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ สิทธิบัตรยา ระบบคุณภาพ กระบวนการผลิตตั้งแต่การวางแผน การดำเนินการตามแผน การควบคุมและประกันคุณภาพ การควบคุมการ จัดเก็บและการจัดส่ง (logistics) การวิจัยและพัฒนา ในทุกขั้นตอนของกระบวนการ ตั้งแต่การได้มาซึ่งวัตถุดิบ จนถึงผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป นอกจากนี้ยังรวมถึงการฝึกปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเภสัชกรรมไทย ที่เป็นการบูรณาการ ภูมิปัญญาไทย เข้ากับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เภสัชกรรม และสามารถประยุกต์ความรู้ทางเภสัชกรรม สาขาอื่น ๆ เข้ามาในด้านอุตสาหกรรมเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัย และเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคอย่าง เหมาะสม สามารถผลิตบัณฑิตให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นไปตามมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ (learning outcome)

ข้อกำหนด

การฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพวิทยาศาสตร์เภสัชกรรม และด้านเภสัชกรรมไทย โดยมีข้อกำหนดในทุกด้านที่สอดคล้องกับข้อกำหนดกลาง ทั้งนี้มุ่งเน้นองค์กร/แหล่งฝึก ที่ได้รับการรับรองตามมาตรฐานการผลิตที่ดี สอดคล้องกับระเบียบ นโยบายที่เกี่ยวข้อง โดยอาจเป็นทั้งสถานที่ผลิตยา (รวมถึงยาแผนปัจจุบัน ยาแผนโบราณ สมุนไพร และชีววัตถุ) อาหาร หรือเครื่องสำอาง สถานที่ด้านการรักษาพยาบาลในลักษณะที่เป็นแผนไทย หรือเป็นหน่วยงาน/สถาบัน/หน่วยงาน/ชมรม ด้านการศึกษา วิจัย ที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เภสัชกรรม หรือการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ให้มีข้อกำหนดโดยรวมเป็นไปตามข้อกำหนดกลาง

ภาคผนวก

ภาพที่ 1 โครงสร้างการศึกษาหลักสูตรเภสัชศาสตรบัณฑิต

		สาขาหลักการบริหารทางเภสัชกรรม		สาขาหลักด้านเภสัชศาสตร์สังคม	สาขาหลักวิทยาศาสตร์เภสัชกรรม			
จำนวนผลัด (rotations)	2-3	สาขาเน้นโรงพยาบาล/สถานพยาบาล เลือกเฉพาะสาขา	สาขาเน้นร้านยาและเภสัชกรรมปฐมภูมิ เลือกเฉพาะสาขา	สาขาเน้นด้าน การคุ้มครองผู้บริโภค การตลาด การบริหาร ฯลฯ (จำนวน 4-5ผลัด) เลือกเฉพาะสาขา	สาขาเน้นด้านอุตสาหกรรม (การผลิต การควบคุมคุณภาพ วิจัยพัฒนา งานขึ้นทะเบียน) เภสัชกรรมไทย ฯลฯ (จำนวน 4-5ผลัด) เฉพาะสาขา	การฝึกปฏิบัติงานระดับวิชาชีพไม่น้อยกว่า 1,600 ชั่วโมง		
	1	ฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ: การจัดการระบบยา	ฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ: คุ้มครองผู้บริโภค					
	1	ฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ: ผู้ป่วยใน/อายุรกรรม (Acute care/Medicine)						
	1	ฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ: ผู้ป่วยนอก (Ambulatory clerkship)					ฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ: คุ้มครองผู้บริโภค	ฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ: การประกัน/ควบคุมฯ
	1	ฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ: เภสัชกรรมชุมชน/เภสัชกรรมปฐมภูมิ (Community pharmacy/Primary care clerkship)					ฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ: การผลิต	
	2	ฝึกปฏิบัติงานทั่วไปที่ครอบคลุมระบบสุขภาพ ระบบยา การคุ้มครองผู้บริโภค หรืออื่น ๆ ตามบริบทของคณะ/หลักสูตร โดยมุ่งประสบการณ์วิชาชีพ และทักษะเบื้องต้น					ไม่น้อยกว่า 400 ชั่วโมง	

ภาพที่ 2 โครงสร้างการฝึกปฏิบัติงานทั่วไปและการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพหลักสูตรเภสัชศาสตร์บัณฑิต